

นวัตกรรมกิจกรรมฝึกทักษะการปลูกพืชขยายพันธุ์พืชในท้องถิ่นรูปแบบ (Active Learning)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๔

๑. ผู้จัดทำนวัตกรรม

นายปกรณ์ หลีกทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

๒. ชื่อนวัตกรรม

นวัตกรรมกิจกรรมฝึกทักษะการปลูกพืชขยายพันธุ์พืชในท้องถิ่นรูปแบบ (Active Learning)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๔

๓. ระยะเวลาดำเนินการ

ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗

๔. แนวทางการคิดค้นนวัตกรรม

กิจกรรมฝึกทักษะการปลูกพืชขยายพันธุ์พืชในท้องถิ่นรูปแบบ (Active Learning)

๕. ประเภทของนวัตกรรม

ด้านการเรียนการสอน

๖. หลักการและเหตุผล ความเป็นมา

ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบันส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกพืชเพื่อสร้างรายได้ให้ครอบครัวหรือไว้บริโภค ซึ่งการปลูกพืชบางอย่างอาจไม่ทันต่อความต้องการจึงคิดค้นนวัตกรรมกิจกรรมฝึกทักษะการปลูกพืชขยายพันธุ์พืชในท้องถิ่นรูปแบบ (Active Learning) และยกระดับผลสัมฤทธิ์เรื่องการขยายพันธุ์พืชและการปลูกพืช ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๔ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลต่อนักเรียนในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในสาระวิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้จากสภาพปัญหาที่พบดังที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ข้าพเจ้าได้มีการศึกษาทฤษฎีทางการศึกษา เทคนิคและกลวิธีในการจัดการเรียนการสอน โดยในด้านการศึกษามีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน ตามแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาจากการ ออกแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ จัดวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย สร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงาน มีสมรรถนะสำคัญ มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ๒๕๖๒ : ๔)

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีดังนี้

๑. เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้
๒. เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
๓. ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๔. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน

๕. ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

๖. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน ฟุด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบ การเรียนรู้ด้วยตนเอง

๗. เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง

๘. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิด รวบยอด

๙. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

๑๐. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปทบทวนของผู้เรียน

๗. วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

๗.๑ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น

๘. กลุ่มเป้าหมาย

๘.๑ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ จำนวน ๑๕ คน

๙. หลักการ แนวคิด ทฤษฎี พื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรม

๙.๑ การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

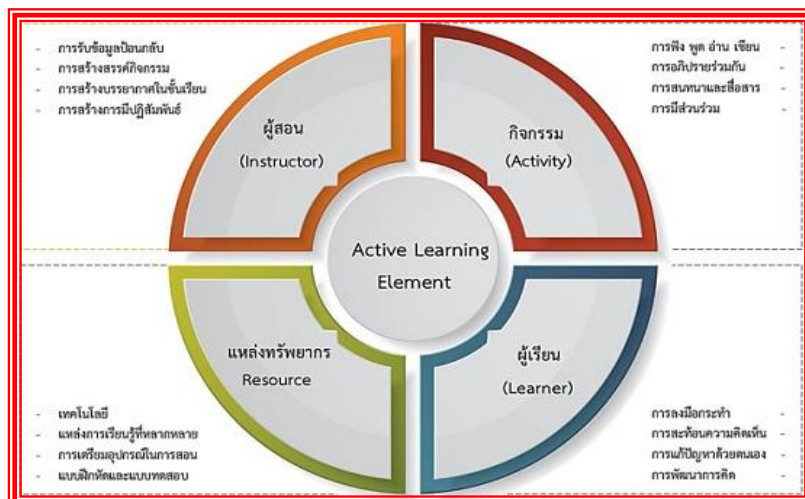
การวิเคราะห์และการสังเคราะห์องค์ประกอบการเรียนเชิงรุก (Active learning) สามารถจำแนกองค์ประกอบของวิธีการเรียนรู้เชิงรุก ออกเป็น ๔ องค์ประกอบ ได้แก่

๑) ผู้สอน (Instructor)

๒) ผู้เรียน (Learner)

๓) กิจกรรม (Activity) การเรียนการสอน และ

๔) แหล่งทรัพยากร (Resource) โดยใช้เทคโนโลยี

๑๐. การออกแบบกระบวนการเรียนรู้

๑๐.๑ การดำเนินงานตามกิจกรรม

ขั้นการวางแผน (Plan) ประชุมครูวิชาการ

๑. ศึกษาหลักสูตร เอกสาร หลักการ ทฤษฎี (Active Learning) วิเคราะห์ข้อมูล

๒. วิเคราะห์เนื้อหา สร้างแผนการจัดการเรียนการสอน

๓. ขั้นตอนการ วิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนแบบ(Active Learning)

๔. นำแผนการจัดการเรียน

๔.๑ ขั้นกระตุ้นความสนใจ การตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปคิดต่อ

๔.๒ ขั้นสำรวจและค้นหา การคิดวิเคราะห์จากข้อมูลที่หาได้ว่าควรเชื่อถือแหล่งข้อมูลจากไหน อีกทั้งผู้เรียนยังได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ

๔.๓ ขั้นอภิปรายและสรุป แสดงความคิดเห็นและช่วยกันสรุป

๔.๔ ขั้นสร้างผลผลิตของความเข้าใจ เป็นการนำความรู้ที่ได้ค้นคว้าเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม ส่งผลให้สามารถเชื่อมโยงกับเรื่องต่างๆและทำให้เกิดองค์ความรู้ที่กว้างขวางขึ้น

๔.๕ ขั้นสะท้อนผลผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นการประเมินการเรียนรู้ว่าผู้เรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใด ในขั้นนี้จะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ ซึ่งนำไปสู่ข้อโต้แย้งหรือข้อจำกัดที่ก่อให้เกิดประเด็นคำถาม หรือปัญหาที่จะต้องสำรวจตรวจสอบต่อไป ทำให้เกิดเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ

๑๐.๒ กระบวนการจัดการเรียนรู้

๑.ครูจัดกิจกรรมการและตั้งคำถามขั้นกระตุ้นความสนใจ

๒.ชั้นสำรวจและค้นหา วัฒนธรรมการดำรงชีวิตการปลูกพืช ในอดีตสู่วิธีการปลูกพืชในปัจจุบัน การปลูกพืชไฮโดรโปนิคส์ใกล้ห้องโถงโพนจากแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนยังได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ

๓. ขั้นตอนอภิปรายและลงข้อสรุป แสดงความคิดเห็นและช่วยกันสรุปผลข้อมูล

๔. ขั้นสร้างผลผลิตของความเข้าใจ เป็นการนำความรู้ที่ได้ค้นคว้าเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดเกิดองค์ความรู้ที่กว้างขวางขึ้น

วางแผนในการปลูกพืชในภาชนะอื่น

๕. ชั้นสะท้อนผลผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ นำความรู้การปลูกพืชโดยไม่ใช้ดินไฮโดรโปนิกส์ (hydroponics) หรือ ผักไฮโดรโปนิกส์ มาประยุกต์ปลูกพืชในท่อนไม้ไผ่และท่อพีวีซีใช้กับโรงเรียนหรือชุมชน

๑๑. โครงสร้างและองค์ประกอบสื่อการเรียนรู้ของนวัตกรรม ด้านเนื้อหา

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชา วิทยาศาสตร์ การงานพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านเหล่าคำ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริต โดย ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะพื้นฐาน การเป็นผู้ประกอบการที่ดีตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และทำงานโดยใช้ทรัพยากร พลังงานและเทคโนโลยีอย่างรู้คุณค่า พอเพียง เหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจ ให้เกิดประโยชน์และคำนึงถึงผลเสียต่อตนเองและส่วนรวม มีจิตสำนึกในการใช้ พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า โดยให้มีการนำข้อมูลอัตลักษณ์สถานศึกษามาประยุกต์ เข้ากับ เนื้อหาสาระที่จำเป็นต้องเรียนรู้ ได้แก่ ๑) ประเพณีและความเชื่อ ๒) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และ ๓) การประกอบ อาชีพ ที่มีลักษณะโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน

ด้านแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนบ้านเหล่าคำ

วัดบ้านเหล่าคำ

ชุมชนบ้านเหล่าคำ

สวนผักไฮโดรโปนิคส์

แหล่งขยายพันธุ์ไม้บ้านเหล่าคำ

ด้านสื่อ

ภาพถ่าย

วีดิทัศน์

อุปกรณ์การขยายพันธุ์พืช

๑๒. ผลที่ได้รับ

๑. นักเรียน เรียนรู้กิจกรรมฝึกทักษะการปลูกพืชขยายพันธุ์พืชในท้องถิ่นรูปแบบ (Active Learning) ในโรงเรียนนำไปปรับใช้ใน หมู่บ้าน วัด รวมทั้งอาชีพต่างๆในชุมชน

๒. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ สาระการงานอาชีพ เรื่องการปลูกพืชขยายพันธุ์พืชให้สูงขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง แสดงคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ ทั้งหมดรวม ๑๗ คน

เลขที่	ชื่อ - สกุล	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ความต่าง
		๔๐ คะแนน	๔๐ คะแนน	
๑	ด.ช.อภิวิชญ์ ผลาผล	๒๐	๒๙	๙
๒	ด.ช.ปิติภัทร คำพญา	๒๓	๓๐	๑๐
๓	ด.ช.ภาคินัย อุบคำ	๒๐	๒๙	๙
๔	ด.ช.กิตติรัช พรมมาปี	๒๕	๓๓	๘
๕	ด.ช.ชนกันต์ อ่อนขจร	๒๒	๓๐	๘
๖	ด.ญ.พัชริดา ศรีบุญ	๒๓	๓๑	๘
๗	ด.ญ.ปิยาพัชร กล้าทน	๒๒	๓๐	๘
๘	ด.ช.ภูริณัฐ ฤกษ์ดี	๒๐	๒๘	๘
๙	ด.ช.ศุภวิชญ์ แก่นสาร	๒๑	๓๒	๑๑
๑๐	ด.ช.กรพงศ์ เวชกุล	๒๐	๒๗	๗
๑๑	ด.ญ.ธรรณูธร โมฬิชาติ	๒๔	๓๓	๙
๑๒	ด.ญ.ปิยาภรณ์ สุขถาวร	๒๒	๓๑	๙
๑๓	ด.ญ.วริศรา แสงไมตรีจิตร	๒๕	๓๒	๑๑
๑๔	ด.ญ.ณัฐชาพร สีศิลป์	๒๒	๓๐	๘
๑๕	ด.ญ.ปิยะธิดา โมฬิชาติ	๒๓	๓๑	๘
๑๖	ด.ญ.กนกวรรณ ภาวงศ์	๒๑	๒๙	๘
๑๗	ด.ญ.ไอลยูดา รัตนวงศ์	๒๔	๓๔	๑๐
	เฉลี่ย	๒๒.๑๗๖	๓๐.๕๒	
	ร้อยละ	๕๕.๔๔	๗๖.๓๒	

จากตาราง สรุปได้ว่านักเรียนทั้ง ๑๗ คน มีคะแนนที่สูงขึ้น
สรุปผลการวิจัย

กิจกรรมฝึกทักษะการปลูกพืชขยายพันธุ์พืชในท้องถิ่นรูปแบบ (Active Learning) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจการปลูกพืชได้ดียิ่งขึ้น โดยการมีส่วนร่วมในการทดลองหรือกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการปลูกพืช ทำให้ผู้เรียนสามารถทดลองวิธีการต่าง ๆ และเรียนรู้จากผลลัพธ์จริงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

อภิปรายผล

การจัดกิจกรรมฝึกทักษะการปลูกพืชขยายพันธุ์พืชในท้องถิ่นรูปแบบ (Active Learning) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔

๑. นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น เพราะการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ไม่ใช่แค่การรับข้อมูลจากครูเพียงอย่างเดียว

๒. นักเรียนฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์การจัดกิจกรรมฝึกทักษะการปลูกพืชขยายพันธุ์พืชในท้องถิ่น

๓. นักเรียนต้องลงมือทำและเรียนรู้จากประสบการณ์จริงช่วยให้พวกเขามีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้นและสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับประสบการณ์จริงได้ดียิ่งขึ้น

๔. ส่งเสริมพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการสื่อสารกับผู้อื่น

๕. ทำท่ายความสามารถทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียนรู้และมีแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

๖. นักเรียนได้ฝึกคิด แลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มหรือบุคคลอื่น

๗. การเรียนรู้ที่ต้องใช้การลงมือทำ ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ดีกว่าเรียนรู้แบบธรรมดาที่เน้นการฟังหรืออ่านเท่านั้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

๑๓. งบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

งบประมาณจำนวน ๗,๕๐๐ บาท โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. กิจกรรมสร้างสื่อนวัตกรรม

- ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างสื่อนวัตกรรม ๔,๕๐๐ บาท

๒. กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

- ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ๓,๐๐๐ บาท

๑๔. การประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมินผล
๑.การร่วมกิจกรรม	สังเกต	แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์ ๗๐%ขึ้นไป
๒.การตอบคำถาม	การตอบคำถาม	แบบประเมินการการตอบคำถาม	ผ่านเกณฑ์ ๗๐%ขึ้นไป
๓.สามารถแสดงหรือบอกวิธีการขยายพันธุ์พืชถูกต้อง	ตรวจชิ้นงาน	แบบประเมินการตรวจ	ผ่านเกณฑ์ ๗๐%ขึ้นไป
๔.คุณลักษณะอันพึงประสงค์	สังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมของนักเรียน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน	ผ่านเกณฑ์ ๗๐%ขึ้นไป